

Call for Papers

English version follows on the next page.

Centralizace a regionalizace ve vědě v 50. a 60. letech 20. století v Československu a dalších zemích střední a východní Evropy

Pořadatel: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.

Datum a místo konání: pátek 21. listopadu 2014,

MÚA AV ČR, Gabčíkova 10/2362, 182 00 Praha 8

Deadline: 30. června 2014

Padesátá léta 20. století přinesla mimo jiné zásadní proměny ve struktuře a organizaci vědy a vědeckých institucí v Československu, které ovlivňovaly tuto oblast další desítky let a jejich stopy jsou zřetelné i nyní. Jestliže v těsně poválečném období došlo zejména prostřednictvím budování nových univerzit, vysokých škol či jednotlivých fakult k určité decentralizaci vědy a vznikala nebo se posilovala úloha center vědeckého bádání mimo metropoli, počátek padesátých let se nesl i ve vědě ve znamení centralizace. Významně k této změně přispělo přenesení těžiště vědecké práce na nově vzniklou Československou akademii věd (ČSAV) a síť jejích pracovišť. V tomto rámci došlo k výraznému posílení pražského centra a naopak útlumu v mnoha regionech, kde se začalo bádání po 2. světové válce slibně rozvíjet. Nečetná mimopražská pracoviště ČSAV se často cítila opomíjená a nedoceňovaná. Problematika zahrnuje i specifickou oblast česko-slovenských vztahů, kdy stejně jako v oblasti politické a hospodářské byl v Československu zvolen asymetrický model s formálně celostátní ČSAV a Slovenskou akademií věd. V druhé polovině padesátých let a v letech šedesátých docházelo k určitému oslabení centralizovaného modelu v souvislosti s oživením vědeckého bádání na univerzitách, na vysokých školách a fakultách. I když i v dalších zemích východního bloku se prosazoval zejména v padesátých letech trend k centralizaci vědeckého bádání, vzhledem k velkým rozdílům ve struktuře vědeckých institucí se projevoval s různou intenzitou.

Seminář by se měl zabývat otázkami spojenými s problematikou centralizace vědy v padesátých a šedesátých letech 20. století. Byl československý model v tomto ohledu specifický nebo lze nalézt podobné procesy i v jiných zemích východního bloku, případně v dalších státech střední Evropy? Jakou roli při centralizaci vědy hrála ČSAV a jakou univerzity a vysoké školy? Jak probíhal vznik mimopražských center vědy v českých zemích a jak dále fungovala? Jakými proměnami procházel vztah ČSAV k vědeckým institucím na Slovensku, zejména k SAV? Jak se projevilo napětí mezi Prahou a dalšími vědeckými centry? Jakou roli hrály ve vytváření a fungování regionálních center vědy jednotlivé vědecké osobnosti? Docházelo ke kritice „pragocentrismu“ v rámci ČSAV a celé vědecké obce? Jaké postavení měla Univerzita Karlova v Praze (UK) ve srovnání s jinými univerzitami a vysokými školami v Československu? Byla pozice rektora UK vnímána odlišně ve srovnání s jinými rektory? Jak se vyvíjely vztahy UK k jejím pracovištím mimo Prahu?

Seminář je připravován jako jednodenní, jednacím jazykem bude primárně čeština, příspěvky však mohou být předneseny i v němčině, polštině, slovenštině či angličtině (bez tlumočení). Délka příspěvků bude omezena na dvacet minut s ohledem na diskusi. Vybrané příspěvky budou po recenzním řízení publikovány v časopisech zařazených do seznamu recenzovaných časopisů nebo do databáze SCOPUS. Seminář je součástí výzkumného projektu „Univerzita Karlova a Československá akademie věd. Instituce vědy a vysokoškolské vzdělanosti v proměnách vědy a politiky v letech 1945–1968“, podpořeném GA ČR, který společně řeší Ústav dějin UK a archiv UK a Masarykův ústav a archiv AV ČR.

Návrhy příspěvků s krátkou anotací (do 250 slov) a úplnými kontaktními údaji posílejte prosím nejpozději do 30. června 2014 na adresu: franc@mua.cas.cz

Call for Papers

Centralisation and Regionalisation in Science in Czechoslovakia and Other Countries of Central and Eastern Europe in 1950s and 1960s

Organiser: Masaryk Institute and Archive of the Academy of Sciences of the Czech Republic

Date and Place of Workshop: November 21, 2014,

Masaryk Institute and Archive AV ČR, Gabčíkova 10/2362, 182 00 Prague 8

Deadline: June 30, 2014

The 1950s brought, among other things, various far-reaching changes in the structure and organisation of science and science institutions in Czechoslovakia. These changes were about to influence this area for decades to come and their traces are still visible. Whereas in the immediately post-war period, emphasis was on the establishment of new universities, new institutes of higher learning, and new faculties, all of which led to a degree of decentralisation of science and the establishment or further development of science centres outside the capital, in the early 1950s, science was being centralised. What importantly contributed to this shift was a relocation of scientific work to the newly founded Czechoslovak Academy of Sciences and its institutes. This led to a marked increase in the importance of the Prague centre and a decline of many regional centres where in the immediately post-war years, research started to show promising development. The handful of institutes of the Czechoslovak Academy of Sciences which were located outside Prague often felt neglected and sidelined. This issue also touched upon one specific part of Czech-Slovak relations, where – just like in politics and economy – an asymmetric model was applied, so that there existed a nominally state-wide Czechoslovak Academy of Sciences alongside a Slovak Academy of Sciences. In the second half of 1950s and in the 1960s, this centralised model was to some degree weakened by a revival of scientific research at universities, institutes of higher learning, and faculties. It also seems to be the case that though in other countries of the Eastern Bloc one also witnessed a trend towards centralisation in the 1950s, due to the substantial differences in the structure of scientific institutions, centralisation was implemented in varying degrees.

The workshop's main focus is on issues connected with centralisation of science in the 1950s and 1960s. Was the Czechoslovak model in this respect unique or can one find analogous processes also in other countries of the Eastern Bloc, eventually other Central European states? What was the role of the Czechoslovak Academy of Sciences in the centralisation of science and what was the role of universities and institutes of higher learning? How were the regional centres of science in the Czech Lands established and how should one describe their further functioning? How did the relationship of the Czechoslovak Academy of Science to scientific institutions in Slovakia, especially the Slovak Academy of Sciences, develop? How did the tension between Prague and other scientific centres manifest itself? What was the role of individual scientific personalities in the creation and functioning of regional science centres? Was there any criticism of 'Pragocentrism' within the Czechoslovak Academy of Science and in the scientific community at large? What was the position of the Charles University in Prague in comparison to other universities and technical schools in Czechoslovakia? Was the position of the rector of the Charles University perceived differently from that of other rectors? How did the relations of the Charles University to its branches outside Prague develop?

The workshop is planned for one day, the working language will be primarily Czech but contributions can be delivered also in Slovak, English, and German (without translation). The length of contributions is limited to 20 minutes to allow time for discussion. After a review, select contributions will be published in peer-reviewed journals or in the SCOPUS database. The workshop is part of research project "Charles University and the Czechoslovak Academy of Sciences. Institutions of Science and University Education During Changes in Science and Politics, 1945–1948", which is supported by GA ČR and solved jointly by the Institute of the History of Charles University and Archive of the Charles University and the Masaryk Institute and Archive of the Academy of Science of the Czech Republic.

Brief summaries of contributions (max. 250 words) should be together with full contact details sent to franc@mua.cas.cz by June 31, 2014.